16 Μαρτίου 2017

Νηστεία: Γιατί ελιές κι όχι λάδι; Γιατί το γάλα κι όχι το κρέας;

/ Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

«Τώρα πού μπήκαμε στήν περίοδο τής νηστείας έχω, μαζί μέ άλλους, δύο απορίες.

Η πρώτη έχει σχέση μέ τήν εβδομάδα τής Τυροφάγου:
Γιατί επιτρέπεται το γάλα καί τά γαλακτοκομικά προϊόντα καί δέν επιτρέπεται τό κρέας;

Απαγορεύονται τά κοτόπουλα καί επιτρέπονται τά αυγά. Η δεύτερη. Γιατί στόν καιρό τής Μ. Τεσσαρακοστής δεν τρώμε ψάρια καί τρώμε τα «θαλασσινά» καί τό χαβιάρι ή μερικές φορές τρώμε ελιές καί όχι λάδι;»

Εύστοχη απάντηση καί στά δύο ερωτήματα έχει δώσει ο άγιος Αθανάσιος ο Πάριος, μεγάλος διδάσκαλος της Εκκλησίας. Γράφει σ' ένα γιατρό:

«Κατηγορείς τόν φίλο σου επειδή τήν εβδομάδα τής Τυρινής τρώγει αυγά δέν τρώγει όμως τήν κόττα̃ν πού γεννά τά αυγά... Αλλά ποία σύγκρισις ημπορεί νά γίνη μεταξύ τού αυγού, πού δέν είναι ζώον καί τής κόττας, πού είναι ζώον; Τό αυγό είναι πολύ κατώτερον από τήν όρνιθα. Καί ως απόδειξιν επικαλούμαι τήν δικήν σας γνώμην, δηλαδή τήν γνώμη τών ιατρών. Εις όσους είναι άρρωστοι καί αρχίζουν νά εισέρχωνται εις το στάδιον τής αναρρώσεως ορίζετε ως τροφήν τά μικρά καί τρυφερά κοττόπουλα καί όχι μίαν μεστωμένην όρνιθα. Διά ποίον λόγον τό κάμνετε αυτό; Διότι, λέγετε, τό παχύ καί λιπαρόν φαγητόν θα βλάψη αυτόν πού τώρα αρχίζει νά συνέρχεται από τήν ασθένειάν του, επειδή ο στόμαχός του δέν έχει ακόμη τήν δύναμιν να δεχθή καί νά χωνεύση βαρείας τροφάς.

Αφού λοιπόν υπάρχει διαφορά μεταξύ μικρού κοττόπουλου καί μεγάλης κόττας καί τό κοττόπουλον είναι ως τροφή πολύ κατώτερον εις δύναμιν από τήν κόττα̃ν καί ουδείς ιατρός είπε ποτέ ότι αυγό, κοττόπουλον, κόττα είναι ομοία τροφή καί εξ ίσου κατάλληλος διά τούς ασθενείς, δέν είναι φανερόν ότι ανοήτως μάς κατηγορούν διατί τρώγομεν αυγά καί όχι όρνιθας;... Μάς κατηγορούν ακόμη διατί τρώγομεν ελαίας, όχι όμως καί έλαιον, ενώ μέσα εις τά ελαίας υπάρχει έλαιον. Αλλά καί μέσα εις τά σταφύλια υπάρχει οίνος. Όσα όμως σταφύλια άν φάγωμεν δέν πρόκειται νά μεθύσωμεν` τό πολύ πολύ νά βαρυστομαχιάσωμεν...».

Άλλωστε οι ελιές αποτελούν ξηροφαγία. Τρώγονται, δηλαδή ως καρπός με ψωμί καί ξηρούς καρπούς σέ καιρό αυστηρής νηστείας, ενώ τό λάδι αφορά στά φαγητά – πολυάριθμα καί νοστιμώτατα – πού παρασκευάζονται μέ τό λάδι. Γιά τά πανάκριβα θαλασσινά καί τό χαβιάρι δέν θά μπορούσε κανείς νά κάνη λόγο. Αποτελούν παρωδία νηστείας.

Ο θεσμός τής νηστείας έχει μεγάλο πλάτος καί βάθος καί δέν περιορίζεται μονάχα στή χύτρα μας. Έχει βαθύ πνευματικό περιεχόμενο. Γιά τόν πνευματικό σκοπό τής νηστείας γράφει στήν «Επί τού Όρους Ομιλία» ο αείμνηστος π. Σεραφείμ Παπακώστας τα εξής:

«Η νηστεία είναι σπουδαίο μέσο επιβολής επί τού εαυτού μας καί κυριαρχίας επί επιθυμιών τού σώματος, πού δύνανται νά οδηγήσουν εις πάσαν αμαρτίαν... Η νηστεία είναι επίσης σπουδαία άσκησις καί γυμνασία, διά νά αποκόπτη ο Χριστιανός τό ίδιον θέλημα, να ταπεινώνεται, νά υπακούη, να πειθαρχή εις ανωτέραν αυθεντίαν, καί δή εις τόν Θεόν καί τήν Εκκλησίαν... Ακόμη βοηθεί τόν Χριστιανόν αφ' ενός νά επιμένη καί προσκαρτερή εις τήν προσευχήν, διότι κάμνει τόν νούν καθαρώτερον καί προσεκτικώτερον... Αφ' ετέρου δέ βοηθεί εις τήν ελεημοσύνην...», όταν φυσικά κάνουμε οικονομία μέ τή νηστεία.

Σχετική είναι καί μιά άλλη επιγραμματική διατύπωση: «Ου τό βραδυφαγήσαι τούτο μόνον νηστεία εστίν, αλλά καί τό βραχυφαγήσαι καί τό μή ποικιλοφαγήσαι». Συμπληρωματική καί η παρακάτω φράση: «Άσκησίς εστι τράπεζα εν μονοειδή τροφή συνισταμένη». Δέν αρκεί, δηλαδή, μονάχα νά περιμένης τό βράδυ γιά φαγητό. Πρέπει καί η τροφή νά είναι μετρημένη. Καί προπάντων όχι πολυδάπανες νηστίσιμες ποικιλίες, πού είναι παρωδία καί εμπαιγμός τής νηστείας.

Σ' αυτό τό σημείο ιδιαίτερα επιμένει ο λόγος τού Θεού καί η πατερική σοφία. Η νηστεία δέν είναι ένας ξηρός τύπος. Είναι προπάντων διάθεση ψυχική. Συνδυάζεται πάντα μέ τίς άλλες αρετές, τήν εγκράτεια, τήν προσευχή, τη φιλανθρωπία. «Τιμή νηστείας ου σιτίων αποχή, αλλά αμαρτημάτων αναχώρησις» τονίζει ο ιερός Χρυσόστομος.

Η νηστεία μάλιστα πρέπει νά είναι έκφραση ειλικρινούς μετανοίας, χωρίς τήν οποία τίποτα δέν μάς ωφελεί. Ίσα-ίσα μπορεί νά μάς παραπλανά καί νά μάς δημιουργή τήν ψευδαίσθηση τής πνευματικής αυταρκείας. Μάς τό υπογραμμίζει τόσο καθαρά ο Θεός μέ τό στόμα τού προφήτου Ησαΐα. Η γλώσσα πού χρησιμοποιεί ο φλογερός προφήτης εξ ονόματος τού Θεού, είναι πολύ σκληρή, αλλά καί αφυπνιστική. Στηλιτεύει τόν ύπουλο πειρασμό τής αποκοιμιστικής τυπολατρίας, στόν οποίο μπορεί νά καταντήση η νηστεία (Ησ. α' 13, νη' 3-7).
«Μήν περιορίζης τό καλό τής νηστείας μονάχα στήν αποχή από τά φαγητά. Νηστεία αληθινή είναι η αποξένωση από τίς κακίες», τονίζει ο υμνητής τής νηστείας ο Μ. Βασίλειος.

*ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Β. ΜΕΛΕΤΗ
«ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΣΤΟΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟ» ΤΟΜΟΣ Α’ Σελ. 273-275

Πηγή: vimaorthodoxias.gr